

časama že pomnožile in dobra volja naših duhovnov in učiteljev, ki so si svojiga visociga poklica zvesti in ki ne mislijo, de so z opravilam svoje vsakdanje duhovske ali šolske dolžnosti že vse storili, kar jim njih imenitni stan na deželi naloži, bo vse zadržke in protinstva premagala in neizrečeno koristni sad rodila v povzdigo prave človeške blažnosti!

(Dalje sledi.)

Daljni pogovori v Ljubljanskim muzeumu mesca maliga serpana.

Šesti dan maliga serpana smo se pogovarjali od posebnih malo znanih zelišč. Neko rumeno cvetečo zobnico z Nanosa, nad Razdertim od gosp. Freyerja 20. veliciga serpana 1836 najdeno, potem pa ne več najdene, ki ni še popisana, nas je veselilo viditi. Potem smo vperviĉ vidili eno krebulico, podobno zelji, Biasoletova Frayerca imenovana, katero je Terzaški lekar Biasoleto 1829 vperviĉ verh Velebiĉa v Dalmacii najdel, kjer zdej cerkev sv. Franĉiška stoji. Pregledvali smo grozovitno lepo napravljene zeljišine podobe, preskerbljene od gosp. Reichenbaha v Drezdavi na Saksionskim; in smo moĉvirne loĉje (viš) muzeumskiga zeljišniga hranila (herbarium)* z njimi primerovali.

13. dan t. m. so gosp. stotnik Watzel donesli okamneniga muškatorvemu orehu i. t. d. podobniga sadja, kakoršno le v vroĉih zamorskih krajih rase, in katero so v Kamniku za Franĉiškanerskim kloštram iz skale s smodnikom odlomiti dali. Tudi so nam pokazali okamneno avstrigo, ktera je najdena bila v dolini pod Tujncami.

Gosp. Anton Urbas, Sostriški kaplan so donesli žive male maĉarile, kateri so moĉarilam (ali človeški ribici) pri ušesih in na repu podobni, dokler niso še godni, kader pa do zadnjiga spremena odrasejo, zgubijo te ušesne vejnate žilice in plošnjati rep okrogel postane. Ravno takó se tudi žabe in krote spremenjujejo. Ravno na tako vižo se spremenijo vse golazne živali, ktere nago in gladko kožo imajo. Druge špeludnate ali s skorjo pokrite, kakor kaĉe, martinci i. t. d. ikre ležejo, iz kterih se mladi izvalijo; pa tudi nekteere imajo žive mlade kakor gad in rujava kaĉa. Zató se nam pozdeva, de človeška ribica, kér ima nago gladko kožo, se tudi iz iker izleže. Plemenitni starci ali godni moĉarili se morajo v njih skritih podzemeljskih prebivališih iskati; tode to je težavno in nevarno iskanje. Drugaĉi bi ne bilo do njih priti mogoĉe, kakor ĉe bi se robje in skale razbile, zmed kterih voda vrè, de bi se priložna pot razširila, de bi se dalo s čolnam ali po suhim do zvirka, ali do stanovanja človeških ribic priti. Će se ne bo na drugo vižo zemlja sama od sebe odkrila ali pogreznila, bomo še dolgo čakali popolnoma odrasene protevze poznati.

Potem pride gosp. Marlotova karta zemljioslovja od Leobna in Judenburga na versto. Ravno po ti se bo tudi za krajnsko deželo časama po raznih pripomoĉkih kej taciga vverstiti dalo, in sicer takó hitro, kakor bo moĉ.

H koncu pogovora nam je gosp. Freyer pokazal, preteĉeno jesen v jami poleg Velkih Lašič najdene polžke, kateri niso veĉi od makoviga sémena, z njih povikšano podobo, po kateri se 32krat veĉi vidijo. Gosp. Šmidt jih imenuje: „Pupa Freyeri“, ktere je tudi že v ilirskim Ljubljanskim listu popisal.

Zastran slovenskih imén mescov.

Mislil sim, de je zavoljo teh imén že vse pri kraji, in de je ljudém nar bolj všeĉ, pri starih iménih ostati: pa so še nekteeri, ki nam svoje svete zavoljo teh imén

ponujajo. Nekteeri pravijo, de bi namest zdanjih že vterjenih slovenskih imén latinske v pratiko vpeljali; drugi pa nam iména po svojih dozdevkih svetujejo. Pervi ne pomislijo, de so nekteere iména lažnjive, kakor september, kateri bi po iménu imel biti sedmi mesec, pa je deveti; takó tudi oktober, november, december, — čmu tedej lažnjive iména, kér imamo resniĉne! Drugi pa, kakor Francozje o prvi republiki, z novo vlado hoĉejo nove iména mescov vpeljati, in ne pomislijo, de so té iména, postavim, Thermidor, Messidor, Frutidor i. t. d. z republiko in s svojimi znajdniki ĉez deset lét poginile. Sej naše zdanje slovenske iména kažejo mesĉino delo ali poglavitne prigodbe, kakor prosenec, morebiti res, kakor nekdo terdi, od proseniga kruha, ko so ga zavoljo pomanjkanja družiga ta mesec jedli; sveĉan od sveĉnice; sušec od suhe sape, suše, ki je rada v postu; mali, velki traven od majhne in velike trave; rožni cvet, ne rožnik, *) od rožniga cveta, ki je takrat sploh po svetu; — mali, velki serpan, ki so malo, in potlej veliko serpali ali želi, (tudi Nemeec imenuje velki serpan Erntemonath), — kimovec od kimanja sadnih dreves s sadjem obloženih; — kozopersk in listopad, kakor se komu zdi, je znano. Od grudna pa ne morem stuhtati korenine; morebiti od gruditi, to je, do konca dognati? Rožnik pa pomeni veliko rož, ne njih cveta; rož pa je celo poletje dosti do terde jeseni, ĉe ne po travnikih, pa po hosti, ktere pa veĉidel kresnika cvetó, kakor ta mesec kmetje imenujejo, in po pravici, od kresa. Zagoveden človek bi tudi bral rožnik od roga, in bi se s to besedo metal, kakor se slabim bravcam po kmetih godí; torej naj bo rožni cvet.

Slovenci! nikar ne kupujmo pšenice, ako jo sami imamo; nikar ne išimo pipe, ĉe jo imamo v ustih; nikar dobrih čevljev tje ne verzimo, de bi ptuji opanjke nataknil. Tudi naši spredniki so kaj vedii in povedali, kar je práv; naša modrost je vĉasi plivka ali neslana. In ĉe mi poreĉete: „Der alte Zopf“, bom vam rekel: nova metlja. Vender pa mi ne bote overgli Pavlovih besedi: „Quod bonum est, tenete“. „Kar je dobriga, tega se deržite“. Pa brez zamere. D.

Noviĉar iz Ljubljane.

Danes zamoremo svojim bravcam za gotovo na znanje dati, de bojo presvitli Cesar Franc Jožef I. 16. dan t. m., to je, v nedeljo popoldne 20 minut po štirih, s prvo vožnjo po železnici iz Dunaja v Ljubljano prišli in z njimi njih ministri in veliko povabljenih Dunajĉanov in Gradĉanov. Cesarju naproti v Celje se bo peljalo 50 Ljubljanĉanov. Cesar so dovolili, de bo prvo poĉetje vožnje po železnici z veliko ĉastjo obhajano. Gromenje topov z Ljubljanskiga grada bo oznanilo prihod presvitliga Cesarja. Ko se bojo mestu približali, bojo začeli zvonovi v vsih cerkvah mesta in predmestij péti. V kolodvoru, krasno okinĉanim, Jih bo spodobno sprejel odbor mestne srenje. Berž po tem bojo Ljubljanski knezo-škof blagoslovili železnico. Potem se bojo peljali presvitli Cesar o gromenju topov z Ljubljanskiga grada in zvonenuju vsih zvonov po Dunajski cesti skoz nalaš napravljene veliĉastne vrata v mesto v svoje stanovanje, ki ga bojo v tisti hiši imeli, kjer sicer deželni poglavar stanuje. Kmaló po prihodu bo gostam kosilo v kazini napravljeno (pravijo, de jih bo v vsim skupej 450 povabljenih). Zveĉer bo mesto razsvitljeno; v gledišu, tudi spodobno razsvitljenim, bo igra; po igri pa (ob desetih) se bo začel ples v kazini, ki bo sklenil veselico tega dne. Drugo jutro (17. kimovca) se bojo

*) Zakaj neki ne? Ali niso imena z eno besedo veliko pripravniši, kakor z dvema besedama? In ali ni ta mesec rožnik per eminentiam? Vredništvo.

Cesar s svojimi ministri naprej v Terst podali; vsi drugi gosti pa se bojo spet v Gradec in na Dunaj po železnici nazaj vernili, ktera bo vse novo življenje v Ljubljani zbudila in krajnsko deželo, kakor njeno kupčijo in barantanje, v bližnji zavezo z družimi deželami pripravila. Na vse strani je tedej imeniten 16. dan kimovca 1849! — V pondeljek smo imeli domorodno veselico v Ljubljanskim gledišu, kér so nam častiti rodoljubi in rodoljube lepe domače pesmi péli in pa po Českim poslovnenjeno igro „Dobro jutro“ igrali, ki je práv dopadla. Konec igre je storila pesmica tako prijetna, de imamo malo taci. Razun naših že zdavnej dobro znanih pevcev iz Krakoviga in iz mesta, ki svojo reč vselej slavno izpeljejo, smo slišali v pondeljek pervikrat 2 lepi pesmi gosp. Medičarja, in pa novo gospodično pevko, ki se je v izverstni gosp. Fleišmanovi pesmi kaj dobro obnesla. Tudi v igri, ktera je bila sploh dobro igrana, smo vidili neko gospodično in nekiga gospoda pervikrat igrati, in sicer takó dobro in umetno, de si smemo zares srečo vošiti k taki imenitni pridobitvi! Polovica dohodkov današnjiga večera je namenilo slovensko društvo našim v vojskah ranjenim vojakam; tedej so gospodične in gospodje, ki so danes igrali in péli, dva dobra dela ob enim dopernésli. Slava in hvala jim! Posebna hvala pa tudi gosp. Drju. B—rju, ki je bil vrednik pétja in igre današnjiga večera! — V pondeljek dopoldne je bila velika zahvalna maša za dokončane vojske na Ogorskim in Laškim. — Po telegrafu je prišla včeraj opoldne novica v Ljubljano, de gré proti večeru Radecki skozi Ljubljano na Dunaj. Ker so bile „Novice“ že pred natisnjene, ne moremo povedati: ali se je ta novica spolnila ali ne? —

Novičar iz mnogih krajev.

V Terstu je namenjen veliki shod našiga presvitliga Cesarja s svojimi ministri, kralja Neapolitanskiga, kraljeviča Toskanskiga, in — kakor nekatere novice pišejo — tudi očeta papeža, ali pa saj dveh njegovih namestnikov kardinalov, pri katerim shodu se bojo zbrani vladarji zastran prihodnje vlade zmešane Rimske dežele pomenili. Nekteri pravijo, de bo tudi feldmaršal Radecki za tó v Terst prišel. Kakor se sliši, bojo presvitli Cesar čez Reko in Zagreb na Dunaj nazaj šli. — V Terstu se tudi mnoge priprave delajo, Cesarja častno sprejeti. Kér je v pokoro Benečanskiga punta Benečanam svobodna barkostaja (Freihafen) odzeta, se bo kupčija v Terstu, ki zdej edino samo to svobodo vživa, močno povzdignila in Teržaščanje so zavoljo tega neizrečeno veselí. Pa tudi sploh vsim avstrijskim fabrikantam in obertnikam bo vničenje svobodne barkostaje v Benetkah velik dobiček prinéslo, ker se bo potem takim našimu domačimu blagu pot na zgornje Laško odperla. — Terdnjava v Komorni se še ni podala, in se tudi ne misli z lepo podati. Klapka, ki je bil dosihmal zapovednik Komornske obséde, je odstopil od vodništva, kér se njegovi svéti in ukazi ne poslušajo več; on bi se rad podal, pa se ne smé. Naša armada se bo zdej vstavila krog in krog terdnjave in misli narpoprej veliki most pokončati, ki iz terdnjave čez Donavo na deželo pelje in po katerim Komornska armada, če živeža potrebuje, na ta kraj plane in si svoje potrebe preskerbí. — Görgey pride gotovo v Gradec, kjer bo popolnoma svobodno živel. — Košut je na Turškim in se misli na angležki otok Malta v sredizemnim morji podati. — Okoli 20,000 avstrijskih vojakov, ki so dosihmal v ogerski puntarski armadi služili, bo stopilo spet v našo avstrijsko armado. — Rusovski general Paskievič je ukazal, de se ima večí del rusovske armade spet domú verniti; vsa armada bo pa

še le takrát Ogersko zapustila, ko se boste tudi terdnjavi Komorn in Petrovaradin podale. — Čudno je v Rusovskim časopisu „Kuryer Warszawski“ nagovor rusovskiga cara Miklavža od 22. veliciga serpana brati, v katerim se svoji armadi, ktero vedno le svoje „otroke“ imenuje, ravno tako zahvaluje, kakor de bi bili oni sami ogerski punt premagali!! „Vi ste punt zadušili; Vi ste v 2 mescih sovražniku 150 bander in 400 topov vzeli,“ in takó gré v eno mero naprej! — Nadvojvoda Janez je prišel 4. dan t. m. v Frankobrod, kjer so ga z veliko častjo sprejeli. — Naš Cesar so 6. dan t. m. poterdili predlog ministra kmetijskih reči, po katerim se ima komisija napraviti za poravnanje gojzdnih reči na Salcburškim. Tudi pri nas bi bilo tako poravnanje potrebno. — Kirurgam je nova zarja zasvetila; po novi postavi zamorejo oni tudi dohtarji postati, če, kar jim latinskih in modroslovskih šol manjka, se domá naučé in izprašati dajo, potem pa tako imenovani patroni 2 leti, magistri pa eno léto na kakšni vikši zdravilski šoli očitni poduk poslušajo in se izprašati dajo. Marsikteri kirurg, ki je bil v osmi šoli, se bo zdej lahko ob kratkim na stopnjo dohtarja medicine in kirurgije povzdignil.

Oznanilo.

Navod v lepopis in pisolisti g. J. Levca, ki so bili v Novicah v 35. listu pogovorjeni, se dobijo v Terstu pri c. k. normalni šoli, v Ljubljani pri Kleinmajerju, in v Celji pri vodstvu c. k. poglavitne šole. Za druge dežele in kraje bodo zalogi poznej zaznamovani.

Cele bukvice — vvod, ki okoli dveh pol obseže, in 33 listov, bodo veljale polterdo zvezane 1 gold.; pisolisti sami, katerih je 26 vkup mehko zvezanih 30 kr. Posamesni listi se bodo dajali, de si jih ubogi učenci ložej preskerbé od 1 do 6 krajc. — Nadjati se je, de bo to lepo, in zlo pričasno delo vsim lepopisniga uka želnim Slavenam práv prijetno in všeč, kar iz serca želim.

S. R.

Bazjasnjenje smešnice v 35. listu Novic.

V 35. listu Novic je stala smešnica, zavoljo ktere so nekteri ljudje na me s perstmi kazali. Kér je pa ta smešnica — čeravno se resnična imenuje — na pol zmišljena in neresnična, prosim gosp. vrednika, de naj se v Novicah prekliče. Jez se nisim nikjer vstavil in gerla z vinam spirál, kakor tam, kjer mí je ukazano bilo. Koliko sva s gosp. K. vina spila, on sam vé, ki bo tudi to vedil, de mi je cigaro dal in de je on po tem sam vozil. De se nisim zavedel, ko sva se prevernila, je res — tode ne zavoljo pijanosti, ampak zató kér sim na glavo padil in se močno vdaril. — Kdor resnične smešnice pripoveduje, naj se nar poprej prepriča: ali so v resnici resnične, ali pa le za kratki čas zmišljene. »Novice« pridejo v toliko rók, de se ne morem zderžati, popravo te pomóte od njih terjati.

R—

Današnjimu listu je pridjan 33. dokladni list.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnji	
	7. kimovca.		3. kimovca.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	18	2	18
1 » » banaške	2	26	2	30
1 » Turšice	—	—	1	40
1 » Soršice	—	—	2	—
1 » Rěži	1	30	1	30
1 » Ječmena	—	—	—	—
1 » Prosa	1	2	1	18
1 » Ajde	—	—	1	27
1 » Ovsa	—	53	—	57